

Objekti globoko v vesolju septembra

Septembra opolnoči kulminirajo ozvezdja Kipar, Trikotnik, Andromeda in Kasiopeja, tema pa je že osem ur. Rimska cesta se boči čez nebo od vzhoda do zahoda in je še vedno v ugodni legi za opazovanje z binokularjem.

V Kiparju vidimo galaksijo *NGC 253*, v Trikotniku *NGC 598*, v Andromedi *NGC 224 (M 31)* s spremljevalkama *NGC 221 (M 32)* in *NGC 205 (M 110)*, pa tudi odprto kopico *NGC 752* in planetarno meglico *NGC 7662*, Kasiopeja pa je polna odprtih kopic: *NGC 129*, *NGC 457*, *NGC 205*, *NGC 581 (M 103)*, *NGC 663*, *Cr 463*, *Stock 2*, *Mark 6*, *Mel 15*, *Tr 3*, *NGC 7654 (M 52)* in *NGC 7789*.

Galaksija *NGC 253* v Kiparju sodi med najsvetlejša na našem nebu. Od nas je, skupaj z ostalimi članicami jate v Kiparju, oddaljena 8 milijonov svetlobnih let, v njej je izjemno veliko medzvezdnega prahu in zvezde v njej nastajajo s tako vrtozglavo hitrostjo, da se v njenem centru utegne narediti tako velika črna luknja, da se bo v tej galaksiji sprožil kvazar.

Najsvetlejša galaksija, kar jih vidimo, pa je Andromedina meglica, galaksija, članica lokalne jate, ki je oddaljena 2,5 milijona svetlobnih let. Ni jasno, ali je večja od naše Rimske ceste ali ne, in tudi ne, ali ima – tako kot naša – prečko ali ne. Kadar pa je ozračje izjemo prozorno, nudi pogled, ki smo ga uživali vsi udeleženci tabora Kavka 2005: v binokularju 20×100 slika ni zaostajala ne po barvah, ne po podrobnostih za tisto, ki jo je posnel Hubblov teleskop.

Rok Vidmar

Dohodnina!

Ali veste, da lahko del dohodnine namenite društvu? To pomeni, da bo del dohodnine, ki ste jo plačali državi, nakazan na društvo, namesto da bi šel v sku-

pen proračun države. Ta denar predstavlja pomemben del naših prihodkov (iz dohodnine za leto 2018 smo tako prejeli 394 evrov), zato prosim vse, ki imate to možnost, da del svoje dohodnine namenite ADJ. Za vas bo ostalo vse enako kot prej: plačali boste enako dohodnine, le en njen del bo šel neposredno društvu.

Kako to naredite elektronsko ali s papirnim obrazcem je pojasnjeno na <http://www.adj.si/Drustvo/Dohodnina>.

Ne čakajte na konec leta! Postopek lahko opravite kadarkoli in velja za vsa naslednja leta do preklica.

Sam že leta namenjam društvu 0,5 odstotka svoje dohodnine in sem vesel, da s tem vsaj malo pripomorem našemu Javorniku.

Aram Karalič

Efemeride september 2019

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

datum	Sonce		Luna		čas
	vzhod	zahod	vzhod	zahod	
01.09.	06:22	19:41	08:36	21:12	CEST
05.09.	06:27	19:34	13:37	23:14	CEST
10.09.	06:33	19:24	18:02	02:28	CEST
15.09.	06:39	19:14	20:12	07:33	CEST
20.09.	06:46	19:04	22:23	12:50	CEST
25.09.	06:52	18:55	02:07	17:30	CEST
30.09.	06:58	18:45	08:46	20:05	CEST

Planeti:

- ★ **Merkur** septembra ni viden.
- ★ **Venera** septembra ni vidna.
- ★ **Mars** septembra ni viden.

V A B I L O

Vabimo vas na mesečni sestanek, ki bo v torek 17.09.2019 ob 18^h v predavalnici F3 Fakultete za matematiko in fiziko, Jadranska 19, v Ljubljani. Glavni del sestanka bo predavanje:

Meteoriti skozi zbirateljevo oko

Gašper Mrmolja

Meteoriti so redek in dragocen vir kamnin iz vesolja. Posredujejo nam veliko informacij o nastanku vesolja v splošnem, zato zasedajo posebno mesto med kamninami, ki jih lahko najdemo na Zemlji. V zadnjem času so meteoriti z razmahom spleta in raznih sejmov postali zelo dostopni in cenovno ugodni, saj se je mreža njihovih ponudnikov zelo povečala. Za relativno nizko ceno si tako lahko kupimo svoj prvi meteorit. Ali lahko postanemo zbiratelji in si ustvarimo pravo zbirko? Ali lahko to postane tudi naš hobi? O tem se bomo pogovarjali na predavanju, kjer si bomo med drugim v živo pogledali tudi nekaj meteoritov.

Vabljeni!

Bernard Ženko

Dodatne informacije o tem in preteklih predavanjih najdete na <http://www.adj.si>.

- ★ **Jupiter** lahko v začetku meseca v ozvezdju Škorpiona opazujemo do polnoči, nato pa zahaja vse bolj zgodaj in konec meseca zaide že pred deseto.
- ★ **Saturn** je sprva na nebu do dveh, nato pa zahaja vse bolj zgodaj in konec meseca v ozvezdju Strelca zaide že pred polnočjo.
- ★ **Uran** v ozvezdju Ovna sprva vzhaja okoli desetih, konec meseca pa že pred osmo.

Jesen se začne 23.9. ob 9:50.

Urška Pajer

Objavite prispevek!

Mesečnik potrebuje prispevke. Zato pozivam vse, ki želite kaj objaviti, da mi po elektronski pošti pošljete svoj prispevek. Prispevki so lahko raznovrstni: poročilo o opazovanju, slika, risba, zanimiva astronomska novica, predstavitev domačega observatorija ali teleskopa, skratka – karkoli, kar bodo ostali lani drutva z zanimanjem prebrali.

Aram Karalič

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejema ga brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov jam@adj.si / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE 7. DAN V MESECU** / prispevkov praviloma ne lektoriramo / stavljeno v L^AT_EXu